

Hövej története

A falu határában az ember megtelepedésének első nyomai a csiszolt kőkorból származnak. A bronzkori népek halomsírait a premontrei rend egykori erdejében Rómer Flóris bencés tanár fedezte fel a 19. század közepén.

A középkor folyamán Hövejt első ízben IV. Béla 1257-ben kelt oklevele említi „Chalad” néven. A 15. században a falut a Nagymartoni családból származó Fraknoi Vilmos és neje, Dorottya asszony bírta, akik 1445-ben itteni birtokukat a csornai premontrei prépostságnak adományozták.

1594-ben, Győr eleste után a török betört a Rábaközbe, és Kapu várán kívül az egész vidéket elpusztította. Néhány évvel később, az 1598. december 23-án Szentmiklóstra összehívott gyűlésen került sor Sopron megye falvainak összeírására, a Rába mellé kiállított katonaság fizetésének biztosítása céljából. A védekezéshez való hozzájárulásként a falvakra portánként 1 forintot vetettek ki. A lajstromban Hövej két portával szerepel. Megszenvedte a Rábaköz a Rákóczi szabadságharc hadi eseményeit is. A környék falvainak lakossága erősen megfogyatkozott. Hövejen 1702-ben 20 telekből tíz lakatlan, puszta hely volt.

A háborúk, dúlások elmúltával a népesség száma növekedésnek indult. A csornai prépostság 1693-ban kontraktust kötött höveji jobbágyaival. A kontraktus értelmében a robot nagy részét pénzben megválthatták, emellett aránylag kevés természetbeni szolgáltatással tartoztak földesuruknak. Az úrbérrendezés során Hövejen 1-től 1 $\frac{3}{4}$ pozsonyi mérőig terjedő belső telekből, 12 hold szántóból és 11 szekér szénát termő rétből álló, 7/8 jobbágytelkeket alakítottak ki. A község és a prépostság által 1768-ban megújított kontraktus értelmében, az úrbéri pátensben előírt súlyos igásrobot helyett minden höveji telkes gazda csupán 17 gyalognapot szolgált, a többi robotot és szolgáltatást évi 6 forintért megváltották. Később, a majorgazdálkodás súlyának növekedésével a jobbágyok terhei mindinkább eltértek a szerződésben foglaltaktól, ingyenmunkájukat egyre növekvő mértékben a prépostság farádi és bánthegy (Szil) gazdaságában vették igénybe.

Az 1848–49-es szabadságharcból Hövej is kivette a részét. A faluból a magyar nemzeti őrseregbe 55, a honvédseregbe pedig 4 főt soroztak be.

A höveji uradalom, Vince major központtal, az úrbéri elkülönítés után, a jobbágyoktól visszaváltott irtásföldekből alakult meg. A prépostság a majort nem tartotta meg saját kezelésében, hanem höveji kocsmájához hasonlóan bérbe adta.

Az I. világháborúban a falu nagy véráldozatot hozott. A harctereken 23-an vesztették életüket. Emléküket a templom falán elhelyezett kőtábla őrzi.

A prépostsági birtokból az Országos Földbirtokrendező Bíróság az 1920. évi XXXVI. törvénycikk alapján végrehajtott földbirtokrendezés folyamán Hövej község javára házhelyek céljára 1 kh, 141 négyszögöl nagyságú területet vett igénybe. A höveji gazdák anyagi helyzete akkor még nem engedte meg, hogy a birtok többi részét vétel útján megszerezzék. Végül az 1936. évi XXVII. törvénycikk megteremtette a lehetőségét annak, hogy a Földhitelintézet közvetítésével a hövejiek az áhított földterületet megvásárolják. A csornai premontrei prépostság höveji birtokát teljes egészében följánlotta földbirtok rendezési célra. 1939. január 1-jével a prépostsági birtokot a Földhitelintézet vette át, majd többévi részletfizetési kedvezménnyel a helybeli gazdák tulajdonába adta. Az 1930-as évek az egyesületi élet egyik csúcspontja volt Magyarországon. A már nagy múltra visszatekintő Tűzoltó Egylet, valamint a nem sokkal korábban létrehozott Levente Egyesület mellett Hövejen megalakult a Gazdakör, a Katolikus Legényegylet, a Katolikus Leánykör és a Szívgyárda.

A II. világháború kitörése után, Magyarország hadba lépését követően Hövejről 53 főt hívtak be katonai szolgálatra. A második világháború hősei halottjainak emlékéért, köztük a front alatt a faluban életét vesztett négy civil áldozatért, a templom falán 1992-ben elhelyezett márványtábla őrzi.

1945. április–május folyamán került sor a földreform végrehajtására. A premontrei prépostsági birtok 1939-es megvásárlása után a falu határában nem maradt a földalapba bevonható terület, ezért a csermajori szakiskola földjeiből kapott 51 höveji igénylő, köztük 35 nincstelen szegényparaszt földbirtokot. Az újonnan létrehozott paraszti kisüzemeket azonban a következő évek nehéz helyzetbe hozták. Az 1956-os forradalom után újra kezdődő erőszakos kollektivizálás a höveji gazdákat is szövetkezetbe kényszerítette. A Rákóczi Mezőgazdasági Szövetkezet 134 taggal, 1 320 kh területtel 1959-ben alakult meg. A termelőszövetkezetet 1962-ben a gartai Rábaközi MgTSz-hez csatolták, majd 1971. január 1-jétől (Gartával együtt) a kapuvári Lenin MgTSz üzemegységeként működött tovább.

Noha már az 1920-as években szorgalmazta az akkori elöljáróság, telefont 1949-ben, villanyvilágítást pedig csak 1960-ban, a megyében az utolsók között kapott a falu.

Az 1990-es első önkormányzati választások óta Hövejt a falu által választott képviselő testület irányítja, amely lehetőségeihez képest igyekszik a lakosság életét kényelmesebbé, a falut pedig az ide látogatók számára vonzóbbá tenni. Ennek jegyében rendezik meg például évente az idősek napját és a falunapot. Nyári tábort, rendszeres klubfoglalkozásokat szerveznek a gyermekeknek, valamint heti 12 órában nyitva tartó „Böngésző” termet, internet hozzáférést biztosítanak a falu lakóinak. Működik a falugondnoki szolgálat, a házi szociális gondozás, a szociális étkeztetés és a Nyugdíjas Klub. Felújították a kultúrházat, ahol Hövej történetét és a világhírű höveji hímzést bemutató állandó kiállítást rendeztek.

Faluházat alakítottak ki a klubfoglalkozások részére, Családi Napközit indítottak és Emlékparkot építettek Hövej 750 éves évfordulója alkalmából.

